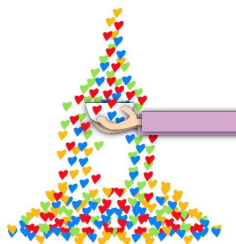

3. bud

Du skal holde hviledagen hellig!

Det vil sige: Vi skal frygte og elske Gud, så vi ikke ringeagter prædiken og hans ord, men holder det helligt, gerne hører og lærer det.

Salme 43,3-4: Send dit lys og din sandhed, de skal lede mig, bringe mig til dit hellige bjerg og til din bolig. Så kan jeg komme til Guds alter, til Gud, min glæde og min fryd, og takke dig med citerspil, Gud, min Gud.

1. GLÆDEN FRA DET TREDJE BUD

Igennem århundreder er mange kristne gået glip af glæden over den sandhed, som ligger i det tredje bud. Det skal jo forstås i lys af Evangeliet, i lys af Kristus.

Salme 43 viser os sammenhængen. Når Gud sender sit lys og sin sandhed, da ledes jeg til Guds hus i glæde.

Jesus siger jo, at han er "herre over sabbatten" (Matt. 12:8).

I gamle testamente var det forbudt at arbejde på sabbatten. Gud ville på den måde sikre, at mennesker og dyr fik hvile. *5 Mosebog 5,14-15: Men den syvende dag er sabbat for Herren din Gud. Da må du ikke gøre noget som helst arbejde, hverken du selv eller din søn eller datter, din træl eller trælkvinde, din okse, dit æsel eller et hvilket som helst af dine dyr, og heller ikke den fremmede i dine byer; din træl og din trælkvinde skal hvile ud ligesom du selv. Husk, at du selv var træl i Egypten, og at Herren din Gud førte dig ud derfra med stærk hånd og løftet arm. Derfor har Herren din Gud befalet dig at fejre sabbatsdagen.*

Og sabbatten var forbundet med glæde. *Esajas 58,13-14: Hvis du tager dig i vare på sabbatten og ikke driver handel på min hellige dag, hvis du kalder sabbatten frydefuld og Herrens hellige dag ærværdig, hvis du ærer den ved ikke at gøre, som du plejer, drive handel og træffe aftaler, så skal du glæde dig over lykken hos Herren.*

Til samtale

- I Salme 43 bedes om, at Gud vil sende to, som skal lede os til at komme for Herrens alter i glæde.
- Hvordan omslutter Gud dig på alle sider i livet – og om søndagen i kirken?

2. GLÆDEN FORSVANDT

Men på Jesu tid var jødernes lov-udlægning føjet til. Og buddet og glæden over at hvile fra arbejdet og at tilhøre Guds folk var pist borte. Man angreb også Jesus og hans disciple. (Matthæus 12,2: *Da farisæerne så det, sagde de til ham: «Se, dine disciple*

gør noget, som det ikke er tilladt at gøre på en sabbat.»)

Til samtale

- Overvej, hvorfor sådanne gale tanker om det 3. bud kan opstå hos os?
- Når lægen siger til patienten, at han har brug for hvile, vil det være underligt, hvis patienten betakker sig og følger sit eget hoved. Og det kan få alvorlige konsekvenser. Tal om det 3. bud ud fra denne sammenligning

3. GUD GIVER OS GLÆDEN TILBAGE

HVILE ER GAVNLIGT. Biblen bevidner, at Gud skabte jorden på seks dage og hvilede på den syvende dag (1 Mos 1 og 2,1-3). Og ud fra den måde, Gud skabte og hvilede på, ordnede han det også for os mennesker, så vi i løbet af en uge både skulle arbejde og hvile.

Martin Luther, som var professor i Gamle Testamente, forstod, at Kristus og apostlene ikke kræver, at man hviler på en bestemt dag, sådan som det var foreskrevet i Gamle Testamente. (Se note bagerst i kapitlet).

"Herrens dag" (Åb 1,10) eller "den første dag i ugen" (ApG 20,7), da Kristus stod op fra de døde, er SØNDAGEN (og ikke sabbatsdagen, som jo var lørdag). Helt fra kirkens første tid blev det sædvane og tradition, at kristne samledes om Guds ord og modtog Kristi gaver (dåb og nadver). Det bevidner Herrens apostel jo også mange steder, og han viser os, at Kristus bragte os hvile og glæde.

Kolossenserbrevet 2,13-14 og 16-17: Også jer, der var døde i jeres overtrædelser, uomskårne på kroppen, gjorde Gud levende sammen med ham, da han tilgav os vore overtrædelser. Han slettede vort gældsbevis med alle dets bestemmelser imod os; han fjernede det ved at nagle det til korset; ... Lad derfor ikke nogen dømme jer på grund af mad eller drikke, eller på grund af fester eller nymåne eller sabbatter. Det er kun en skygge af det, som skal komme, men legemet selv er Kristus.

En ugentlig fridag giver mennesker og dyr den nødvendige hvile. Men det vigtigste er på hviledagen er, at vi "kan få lejlighed og tid til at deltage i gudstjenesten, hvor man kommer sammen for at høre og beskæftige sig med Guds ord og for at prise Gud, synge til hans ære og bede." (Store Katekismus side 57).

... så vi ikke ringeagter prædiken og hans ord

Hvorfor er vigtigt, at vi ikke foragter prædiken og hans ord? Fordi "Guds ord er den dyrebare skat, som gør alle ting hellige. ... Når man beskæftiger sig med Guds ord, prædiker, hører læser det eller tænker over det, bliver både person, dag og gerning helliget." (St. Katekismus side 59). Guds ord giver os de gaver, som ordet fortæller os om. "Troen kommer altså af det, der høres, og det, der høres, kommer i kraft af Kristi ord." (Rom 10,17).

... men holder det helligt, gerne hører og lærer det.

Guds ord er helligt, fordi det gør os hellige. Guds ord dømmer os og frikender os. Det døder og det gør levende. Vi holdes i live som kristne ved at lytte til det Gud siger. Gud viser os vore synder og tilgiver os. Ordet fører os til nadverboret, hvor vi får tilgivelse. Det gør os glade. Og når Gud taler til os, hører vi også, at han sender os ud i de forskellige kald og opgaver, han har givet os. Derude i hverdagen kan vi tjene Gud og være til gavn for vor næste i familie, blandt naboer og i samfundet. Og vi kan fortæller om Evangeliet, som vi modtog i gudstjenesten. Kun en tåbe kan være uenig med David, som siger: *“Jeg blev glad, da de sagde til mig: Lad os drage til Herrens hus!”* (Salme 122)

Til samtale

- Tal om, hvorfor de kristne valgte søndagen som helligdag.
- Hvad skal vi bruge søndagen til?

BØN med tak og bekendelse

Jeg ved, hvad Gud ord er. Jeg ved af Skrifterne (Bibelen) er Guds ord. Jeg har en trofast præst, som prædiker Guds ord.

Herre, i det tredje bud underviser du mig om, at jeg skal tage mig tid til at lytte til prædiken og Guds ord. Jeg skal betragte det som helligt og med glæde høre og lære det.

Tak, kære Herre, at du har givet Kirken dit fuldkomne ord, og at du har givet præster, som forkynder og underviser med dit ord. Tak, fordi jeg får lov til hver dag at læse i De hellige Skrifter og holde andagt i mit hjem. Tak for søndagens gudstjeneste, hvor jeg kan tage imod dine gaver.

Jeg indrømmer og bekender, at jeg for ofte har været doven eller ligegyldig med at læse dit ord. Jeg har også undladt at gå i kirke, og jeg undlod at takke dig for en trofast menighed og præst, jeg var ikke opmærksom, når dit ord blev prædikeret. Tilgiv mig, Herre! Velsign min præst med glæde i hans opgave, når han prædiker og underviser.

Hjælp mig til at lytte til dit ord, så jeg gerne hører og lærer det. *Jeg fryder mig over dit ord som en, der får et vældigt bytte* (Sl 119,162).

Martin Luther skriver i Store Katekismus om det 3. bud:

Vi kalder det for hviledag efter det hebraiske ord “sabbat”, der egentlig betyder at hvile, dvs. at være fri for arbejde. Derfor plejer vi at sige “holde fyraften” eller “at holde helligaften”. Nu har Gud i Gamle Testamente udvalgt og indsat den syvende dag og befalet at holde den hellig frem for andre dage. Med hensyn til den ydre hvile er dette bud alene givet jøderne, for at de skulle holde inde med det daglige arbejde og hvile sig, så at både folk og fæ kunne komme til kræfter og ikke blive svækket ved uafbrudt

arbejde.

Jøderne opfattede ganske vist dette bud alt for stramt og misbrugte det på det groveste, da de anklagede Kristus og ikke ville finde sig i gerninger fra hans sagde, som de også selv gjorde på sabbatten, sådan som man læser i evangeliet, som om dette bud var opfyldt ved, at man helt holdt sig fra ydre gerninger. Meningen med buddet var slet ikke dette, men derimod, at de skulle helligholde hviledagen, som vi nu skal høre. Derfor angår dette buds bogstavelige mening slet ikke os kristne. Det angår rent ydre ting ligesom andre bestemmelser i Det gamle Testamente, der er bundet til bestemte skikke, personer og steder, men som nu alle gennem Kristus er overladt til vor frie afgørelse.

For nu at nå til en letfattelig kristen forståelse af, hvad Gud forlanger af os i dette bud, skal vi lægge mærke til, at vi ikke holder hviledage for de forstandige og oplyste kristnes skyld, for de behøver dem ikke. Nej, vi gør det først og fremmest af hensyn til legemets behov, fordi naturen selv lærer og kræver, at det jævne folk, der hele ugen har passet sit arbejde og fag, en enkelt dag kan trække sig tilbage for at hvile ud og komme til kræfter. Dernæst gør vi det især, for at man på en sådan hviledag (fordi man ellers ikke kan komme afsted med det) kan få lejlighed og tid til at deltage i gudstjenesten, hvor man kommer sammen for at høre og beskæftige sig med Guds ord og for at prise Gud, synge til hans ære og bede.

... Læg derfor mærke til, at dette buds kraft og magt ikke består i at hvile, men i at hellige, dvs. denne dag har en særlig, hellig øvelse. ... På denne dag bør den gerning ske, hvorved et menneske selv bliver helligt, og det sker, som sagt, alene ved Guds ord. ... Da nu Guds ord er så væsentligt, at ingen hviledag helliges undtagen ved det, skal vi vide, at Gud vil have dette bud strengt overholdt, og at han vil straffe alle, der foragter hans ord og ikke vil høre og lære det, især på den tid, som særligt er bestemt dertil. Mod dette bud synder derfor ikke kun de, som groft misbruger hviledagen (ved at sidde på bodegaen eller i havesyge slider sig ihjel med arbejde), men også de, der hører Guds ord som anden underholdning, og som kun af vane går ind og ud af kirken, så de, når året er omme, ved nøjagtigt lige så lidt som året før ... Derfor må du altid have Guds ord i hjerte, mund og ører. Hvis hjertet er tomt, og ordet ikke lyder, bryder Djævelen straks ind og har voldt skade, før man ved af det.

Ordet har sådan en kraft, når det overvejes, høres og forkyndes for alvor, at det aldrig er uden frugt, men bestandigt giver ny indsigt, glæde og hengivenhed og renser hjerte og tanker.

Læs mere om det tredje bud i Store Katekismus side 56-61 (Credos udgave)